

ЦЕЙ СВІТ – ЛЮБОВІ ОСТРІВ...

Людмила Скирда. Мелодії чотирьох сезонів. – Пекін: Peking university press, 2011. – 310 с.

звичайно приємно, що співпрацюють два таланти, Людмила Скирда та Гао Ман, які знайомлять Китай з українською культурою та Україну з культурою Китаю.

Слід відзначити, що книга “Подих Китаю” є не лише поетичним доробком, а й цінним путівником по Пекіну. Поезія Людмили Скирди розкриває культурні та літературні здобутки Китаю. Поетеса описує культурні пам’ятки (ваза “Цзинтайлань”), аксесуари, одяг, різні місця Пекіна (вулиця Лю Лічан), персоналії (Лі Бо, Ду Фу, Ван І, Гао Ман), а також великі культурні надбання та будівлі (Велика китайська стіна, музей Ученьєнь, резиденції, палаци). У книзі постає Пекін в усіх аспектах життя цього міста: відзначення Свята ліхтарів, Свята середини осені, а також традиції, які стосуються культурного та економічного розвитку. Людмила Скирда розповідає про свої знайомства у Китаї, життя українців у цій державі.

Ось уже вдруге беру до рук частинку Китаю: збірку віршів, у яких пульсує життя і культура цієї країни. Та найприємнішим є те, що автор – українська поетеса, яка прагне передати нам свій культурний досвід та запрошує здійснити подорож до краю славетних Конфуція та Лі Бо.

“Мелодії чотирьох сезонів” – друга збірка поезій Людмили Скирди, створених у Китаї. Перші враження та знайомство з Китаєм знайшли своє відображення у збірці “Подих Китаю”. Для китайської літератури вірші, написані українською поетесою про Китай, – новизна. Обидві збірки перекладені китайською Гао Маном.

Гао Ман – перекладач, митець і дослідник. У своїх віршах Людмила Скирда не раз згадує про нього як про видатного художника, який навіть написав портрет Шевченка:

*О Гао Мане, твій портрет Тараса,
Мабуть, найкращий в світі...*

Ілюстраціями Гао Мана оздоблена і книга “Мелодії чотирьох сезонів”. Над-

Читаючи збірку “Подих Китаю”, ніби сам переживаєш усі відчуття авторки, її захоплення. Поетеса нічого не утаїла з побаченого, усе відкрила нам. Унікальність першої збірки в тому, що неможливо не відчувати себе у Китаї після її прочитання. Тож, читаючи ці рядки, кожен здійснить подорож, хтось уперше, хтось – іще раз. Не маючи змоги відвідувати Китай часто, я особисто опиняюсь там кожного разу, як розгортаю збірки Людмили Скирди, відчуваю смак китайської кухні, бачу велич резиденцій і палаців, мерехтіння червоних ліхтариків, чую галас багатолюдних вулиць.

Повна несподіванок і друга збірка Людмили Скирди “Мелодії чотирьох сезонів”. Сама назва говорить про зближення з китайськими традиціями. Адже пори року – одна з найулюбленіших тем китайських поетів як минулих днів, так і сьогодення. Віршовий стиль обох збірок дуже близький власне китайській сучасній поезії.

Поезія новітня та класична мають значні розбіжності у формі віршування. Класичні китайські вірші мали чітко визначені правила, що включали у себе регламентовану кількість ієрогліфів у рядках, певне чергування тонів, дотримання парності висхідних і низхідних тонів у паралельних рядках, систему римування. Нові ж китайські вірші, які виникли у ХХ ст., уже не зважали на класичні канони й були адаптовані до потреб часу. Така поезія змінилася не лише структурно, а й змістом. Класичні форми (чотири-, п’яти-, семиієрогліфічні вірші) поступилися місцем вільному віршеві, гнучкому, розкутому, здатному передавати ритми часу, нові образи і лексику. Вільний вірш (китайський верлібр) виник під впливом європейської поезії. Він характеризується довільною кількістю складів у рядку та асиметричністю строфи, вільним вибором рими та простим ритмом, наближеним до норм розмовної мови (Се Бінсін, Го Можо, Чжу Цзицін, Лі Цзіньфа, Ван Дуцін). У Китаї також активно розвивається поезія у прозі (Лю Дабай, Дай Ваншу, Лю Баньнун).

Ніби відображенням китайської віршової форми є й збірка “Подих Китаю”, написана переважно верлібром та прозопоезією. Саме така форма, вжита авторкою, найліпше підходить для опису китайського буденного життя, визнач-

них святкувань та реалій. Прозопоезією зображені найяскравіші замальовки китайських міст та вулиць. Наприклад:

*Якщо хочете зрозуміти
Витоки рукотворних мистецтв Китаю,
Ходіть на Люлічан
І годинами блукайте....*

Друга ж збірка Людмили Скирди написана короткими віршами, що теж наближує її до східної поетичної традиції. Найяскравішою плеядою коротких віршів знана, звичайно ж, Японія. У Китаї такий жанр віршування порівняно новий. Китайські короткі вірші *сяоши* з’явилися на поч. ХХ ст. під впливом саме японських хайку, танка та творчості індійського поета Р. Тагора. Вважається, що ці вірші започаткувала поетеса Се Бінсін. Також у цьому жанрі писали Лю Дабай та Цзун Байхуа. У ХХ ст. жанр короткого вірша надзвичайно зацікавив китайських критиків і письменників, як наслідок було опубліковано багато дослідницьких статей на тему короткої поезії. Авторам подобалось те, що такий вірш лаконічний, не потребує багато описів і спрямований на вираження конкретної думки або почуття.

Короткі вірші Людмили Скирди мають багато спільного з поезією Се Бінсін. Головною темою обох поетес була природа, її образи, традиційні та авторські. Поезія китайської та української авторок – порив емоції, лаконічність думок та глибина змісту. Вірші Людмили Скирди до того ж сповнені натяками та згадками епізодів китайського життя. Ще однією спільною рисою обох поетес є присутність Бога у їхніх віршах. Образ Творця вживається авторками як промінь надії, як запорука підтримки в усіх починаннях. Зокрема, як у вірші Людмили Скирди:

*І зазвучить хорал любові – значить,
Господь живе в душі і довкруги.*

Українська поетеса не просто вживає у багатьох віршах китайські образи, вона знайомить нас із ними. Так, наприклад, в одній із поезій вона перераховує традиційні символи: сосна, бамбук, зимова слива (символізують твердість, стійкість), фенікс (щастя), дракон (імператорська влада, мудрість, щастя), черепаха (мудрість).

Поміж описів Китаю, його величної культури і літератури Людмила Скирда змальовує і свої почуття. У збірці “Мелодії чотирьох сезонів” у всьому простежується

любов: до чоловіка, до дітей, до природи і до місць, де перебуває поетеса. Людмила Скирда прагне показати нам світ, одягнений у шати сонця, миру, злагоди й кохання:

*Мудрість, наші добрі вчинки –
Все з любові, любий синку.*

Чотири сезони – це стани душі Людмили Скирди у різні пори року, це опис душевних переживань у китайському інтер'єрі. Поетеса прагне донести до нас просту істину: усе навколо – це радість і краса, любов і благодать. Та щоб побачити ці речі, потрібно відкрити душу і спрямувати погляд на оточуючий нас світ.

*Сьогодні цикади звучать за порогом,
Неначе струна поміж нами і Богом.*

Людмила Скирда вводить читача в життєвий плін китайців протягом кожного сезону. Особливо цінними для українського реципієнта є її спостереження й описи традиційних свят. Вражає вміння у коротких віршах висвітлити специфіку та атмосферу, яка панує у свято. Наприклад, у циклі “Осінь” поетеса змальовує Свято середини осені, вона називає його Днем родини і описує його як час, коли увесь Китай перебуває у дорозі:

*До рідних берегів усі, хто в змозі,
Летять на крилах, їдуть, їх гука
Любов батьків і предків дух одвічний.*

З усіх усюд з'їжджаються діти до батьків і святкують разом. Жодними іншими словами не опишеш це свято краще, адже ні традиційні страви, ні прикраси, ні ле-

генди, пов'язані з цим святом, не покажуть читачу головну ідею цього дня. Свято ліхтарів Людмила Скирда описала теж небагатослівно, але дуже влучно: гамір новорічного ярмарку та танець левів.

Збірка “Мелодії чотирьох сезонів” є унікальним довідником флори і фауни Китаю. Величезна кількість назв квітів, тварин, пташок дає нам можливість уявити себе в обіймах природи Сходу. Поетеса передає також звуки, які супроводжують кожну пору року: навесні чутно крики ластівок, улітку – хор цикад.

*О ластівко! О диригент!
Керуєш всім пташиним хором.
Весни музичний інструмент...*

Зі збірки можна почерпнути багато знань про китайську культуру, наприклад про мистецтво витинанки, каліграфії, живопису, віршування, пекінської опери. Зі сторінок книги до нас приходять великі китайські діячі: Лао Цзи, Конфуцій, Мен Цзи, Ван Сичжи, Чжу Да, Ци Байши та ін.

Добігаю поглядом до останніх рядків збірки... Розумію, що скутила за Китаєм. Збірка Людмили Скирди краще, ніж фотокартки з пейзажами Китаю, пробудила спогади про галасливі вулиці, червоні ліхтарі, нічні ярмарки, золотистих коропів у ставках, цвіт азалій та слив мейхуа. Подякуємо Людмилі Скирді за цю присутність китайського колориту, за запах лілей і хризантем, за звуки пекінської опери, за слова Конфуція та за мелодію любові...

К.Г. Мурашевич